
Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2021:6

Pastoralteologiska prästutbildningar

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2021:46 i vilken föreslås att kyrkostyrelsen ska ges i uppdrag att till skapa en möjlighet att fullt ut kunna tillgodoräkna sig andra pastoralteologiska utbildningar inför tjänst som präst i Svenska kyrkan än den som ges vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Då utskottet inte ser något behov av att, som motionärerna önskar, till skapa några ytterligare eller andra möjligheter att kunna tillgodoräkna sig andra pastoralteologiska utbildningar än de undantagsmöjligheter som redan finns föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:46.

Motionens förslag

Motion 2021:46 av Kjell O Lejon m.fl., Pastoralteologiska prästutbildningar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att det tillskapas möjlighet att fullt ut kunna tillgodoräkna sig pastoralteologiska utbildningar vid andra lärosäten, teologiska seminarier eller pastoralinstitut än enbart vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut inför tjänst som präst i Svenska kyrkan.

Bakgrund

Kyrkorättslig reglering

Av 31 kap. 6 § kyrkoordningen framgår, såvitt här är av intresse, att domkapitlet får i prästexamen pröva den som har genomgått den utbildning och praktiska tjänstgöring som har fastställts av kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsen har med stöd av kyrkoordningsbestämmelsen fattat beslut (SvKB 2013:12) om utbildning och praktisk tjänstgöring för att kunna prövas i prästexamen. Av bestämmelsen som kyrkostyrelsen beslutat om framgår att domkapitlet får i prästexamen pröva den som med godkänt resultat har genomgått Svenska kyrkans utbildning till präst och praktisk tjänstgöring enligt den av kyrkostyrelsen fastställda utbildningsplanen. Domkapitlet får vidare i prästexamen pröva den som med godkänt resultat har genomgått Evangeliska fosterlandsstiftelsens (EFS) prästutbildning för tjänstgöring som präst inom EFS enligt den av EFS antagna och av kyrkostyrelsen fastställda utbildningsplanen.

Av bestämmelsen framgår vidare att domkapitlet, om det finns särskilda skäl, får pröva någon i prästexamen som inte har genomgått någon av de angivna utbildningarna under förutsättning att han eller hon har motsvarande kunskaper och erfarenheter.

Den pastoralteologiska utbildningen för blivande präster i Svenska kyrkan

Den pastoralteologiska utbildningen är, såvitt avser präststudenterna, huvudsakligen samlad till ett så kallat slutår. För behörighet till det pastoralteologiska slutåret krävs bland annat att studenten har lägst magisterexamen med huvudområde inom kunskapsområdet teologi/religionsvetenskap samt att den sökande fullgjort och blivit godkänd på den pastoralteologiska grundkursen som är en introducerande del i den pastoralteologiska utbildningen och motsvarar tio veckors heltidsstudier. Studenterna läser kursen parallellt med akademiska studier men det är Svenska kyrkans utbildningsinstitut som ger den.

Det pastoralteologiska slutåret syftar till att integrera fackutbildning med pastoralteologi samt verksamhetsförlagd utbildning i församling. Syftet är att ge de kunskaper och färdigheter som krävs för anställning i Svenska kyrkans församlingar.

Prästutbildning vid Johannelunds teologiska högskola

Innan utbildningsreformen trädde i kraft den 1 augusti 2013, fanns det möjlighet att gå den pastorala profilutbildningen till präst, utöver de båda pastoralinstituten i Lund och Uppsala, även vid Johannelunds teologiska högskola i enlighet med den av kyrkostyrelsen beslutade kursplanen och lokal kursplan antagen av högskolans styrelse. Vid Johannelunds teologiska högskola erbjöds teologisk grundutbildning och pastoralteologisk utbildning integrerat. Från den nationella nivån lämnades ett ekonomiskt anslag till den pastoralteologiska utbildningen.

Johannelunds teologiska högskola erbjuder fortfarande utbildningar inom teologi på såväl grundnivå, högskole- respektive kandidatexamen, som avancerad nivå, magister- och masterexamen. För att kunna tjänstgöra som präst i Svenska kyrkan krävs dock, sedan 2013, att magister- eller masterexamen på Johannelunds teologiska högskola kompletteras med den pastoralteologiska grundkursen samt det pastoralteologiska slutåret vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut.

Utbildningsreformen 2013

När den nationella nivån beslutade om en utbildningsreform och utbildningsinstitutets tillkomst innebar detta att den pastorala utbildningen för de fyra yrkesgrupperna samlades till utbildningsinstitutet. Enligt dåvarande Nämnden för utbildning, forskning och kultur var en av anledningarna till utbildningsreformen den tidigare genomförda högskolereformen, den så kallade Bolognaprocessen, som innebar att Sverige införde en ny utbildnings- och examensstruktur 2007 och anpassade den högre utbildningen till resten av Europa vilket i sin tur innebar att akademisk utbildning och pastoralteologisk utbildning inte kunde blandas på det sätt som tidigare gjorts (KsSkr 2012:2, bilaga 3: Svenska kyrkans utbildningar i framtiden). En annan motivering till utbildningsreformen var att samverkan mellan de olika yrkesgrupperna skulle vara en naturlig del i studierna och skapa förutsättningar för lärande och samarbete. En utbildningsorganisation i egen regi skulle också ge möjlighet att utveckla kunskap och undervisning om vad pastoralteologisk kompetens är och hur lärande ska ske. Beslutet fick till följd att den pastoralteologiska utbildningen vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut blev den enda pastoralteologiska utbildningen till präst i Svenska kyrkan.

Möjligheten till undantag

Det har under lång tid varit möjligt för domkapitlen att, om det finns särskilda skäl, pröva någon i prästexamen som inte har genomgått den utbildning som föreskrivs i de av kyrkostyrelsen fastställda utbildningsplanerna om han eller hon har motsvarande kunskaper och erfarenheter. Här har praxis mellan stiftet kunnat variera när det gäller benägenheten att pröva även kandidater som till exempel har läst en pastoralteologisk utbildning vid ett seminarium som har Anglikanska kyrkan som huvudman. Det har emellertid inte funnits någon officiellt antagen utbildningsväg för präster som tillgodogjort sig den pastoralteologiska utbildningsdelen vid andra utbildningsinstitutioner. Undantagsmöjligheten finns, som framgått ovan, fortfarande kvar, numera i kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2013:12) om utbildning och praktisk tjänstgöring för att kunna prövas i prästexamen.

Utredning om Svenska kyrkans prästutbildning

Den 8 juni i år fattade kyrkostyrelsen beslut om direktiv för en utredning om Svenska kyrkans prästutbildning. Den pastoralteologiska utbildningen till präst ska utredas i syfte att ge förslag på utveckling och förändring av prästutbildningen utifrån prästens nyckelroll i församlingens arbete för att förmedla kristen tro och tradition i ett samhälle som förändras. Utredningen ska enligt direktiven innehålla förslag på en reviderad, alternativt ny, utbildningsplan för prästprogrammet med avseende på grundläggande utbildningskrav i teologi/religionsvetenskap och övriga behörighetsvillkor, målsättningar för utbildningen, dess omfattning, upplägg och innehåll samt övergångsregler. Uppdraget ska vara slutfört och redovisas skriftligen senast den 31 oktober 2022.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:46.

Enligt utskottets uppfattning torde det vara en given utgångspunkt att det finns tydligt angivna utbildningskrav för präster, likväl som det finns tydligt angivna utbildningskrav för till exempel läkare och lärare med flera yrkesgrupper. Utskottet konstaterar också att det, liksom för andra professioner i samhället, finns möjlighet att göra undantag från utbildningskravet. Domkapitlet får, om det finns särskilda skäl, pröva någon i prästexamen trots att han eller hon inte genomgått av kyrkostyrelsen föreskriven utbildning, förutsatt att personen i fråga har motsvarande kunskaper och färdigheter. Utskottet ser inte något behov av att, som motionärerna önskar, tillskapa några ytterligare eller andra möjligheter att kunna tillgodoräkna sig andra pastoralteologiska utbildningar.

Utskottet vill vidare framhålla att ett av syftena med den utbildningsreform som gjordes 2013 var att samla alla de fyra yrkesgrupperna till en gemensam pastoral utbildning i Svenska kyrkans egen regi. Som framgått ovan motiverades reformen bland annat av att samverkan mellan de olika yrkesgrupperna skulle vara en naturlig del i studierna och skapa förutsättningar för lärande och samarbete. Enligt utskottets mening är det viktigt att fortsätta värna idén om att alla yrkesgrupperna ska utbildas tillsammans på utbildningsinstitutet.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionen ska avslås.

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Maria Johansson-Berg, ordförande

Fredrik Nilsson, sekreterare

Beslutande: Maria Johansson-Berg, ordförande, Margareta Nisser-Larsson, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Lisbeth Göranson, Stig Eriksson, Jonas Chongera, Helena Nordvall, Hanna Unger, Linda Sjöo och Torbjörn Arvidsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Birgitta Eliasson, Sebastian Ekeröth Claussion, Linda Isberg, Sten Janson, Hans Weichbrodt, Lars Arvidsson och Jan Björkman.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.